

**ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
«УКРАЇНА»**

Інститут права та суспільних відносин

**КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ПОЛІТИЧНОГО
КОНСАЛТИНГУ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА

2024 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 1.2.1. Методологія наукових досліджень та
інтелектуальна власність**

Освітньо-наукова програма «ЕКОНОМІКА»

освітнього рівня «доктор філософії»

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 051 Економіка

Обсяг кредитів – 3 (90)

Форма підсумкового контролю - екзамен

Київ - 2024

Робоча навчальна програма дисципліни «Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність» для студентів спеціальності 051 «Економіка», третій рівень вищої освіти (доктор філософії). Київ : Університет «Україна», «29» 08, 2024 року. 25 с.

Розробники програми:

Новаченко Т.В., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу

Коваль Я.С., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу

Протокол від «29» 08 2024 року № 1

Завідувач кафедри

Т.І. Кадлубович

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

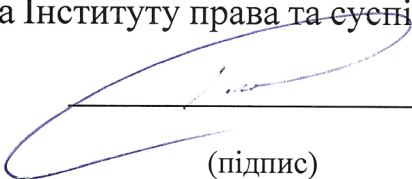
Навчальний рік	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/2028
Дата засідання кафедри / циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <https://vo.uu.edu.ua>.

Робочу програму перевірено

29. 08 2024 р.

В.о. директора Інституту права та суспільних відносин

 (Олексій ФАСТ)
(підпис)

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ.....	11
6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	12
7. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	14
8. ТЕМАТИКА ТА МЕТОДИКА НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	15
9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	18
10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.....	19
11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЄ ЗДОБУВАЧ ОСВІТИ.....	21
12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	22
13. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	24

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>	Обов’язкова компонента	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <i>051 Економіка</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача - 4	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u> (назва)	Лекції	
		16	16 год.
	Освітній рівень: <i>Доктор філософії</i>	Практичні, семінарські	
		14 год.	14 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	60 год.
		Вид контролю: поточний контроль: <i>на семінарський заняттях</i>	
		модульний контроль - контрольне завдання за результатами вивчення навчального матеріалу, об’єднаного в модуль	
підсумковий контроль: - <i>іспит</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** є складовою частиною підготовки здобувачів освіти третього освітнього рівня (доктора філософії) Інституту права та суспільних відносин. Курс передбачає засвоєння особливостей планування та методології проведення наукових досліджень, формує основні дослідницькі вміння та навички.

Курс включає лекційні заняття, в ході яких здобувачі освіти отримують поняття про основи дисертаційного дослідження. У зв'язку з невеликою кількістю навчального часу, відведеного на дану дисципліну, і великим обсягом її змістовної частини велика увага приділяється самостійному вивченню здобувачами освіти матеріалу курсу, використовуючи при цьому перелік рекомендованої літератури цієї програми. Після закінченні вивчення курсу проводиться іспит. Питання для повторення і підготовки до іспиту містяться в програмі курсу.

Основною **метою** вивчення дисципліни **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** є здобуття аспірантами ґрунтовних знань з методології та організації наукових досліджень на основі розвитку вміння виставляти гіпотези, обґрунтовувати висновки та пропозиції; опановувати загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, підходи до критичного аналізу, аналітичних методик і пакетів програм для прикладного статистичного аналізу; виконання індивідуального наукового дослідження, підготовки публікацій та апробації результатів шляхом участі в публічному обговоренні, дотримання вимог академічної доброчесності та подальшого застосування отриманих знань у науковій діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** є:

- створення цілісної уяви про специфіку наукового пізнання, методологію проведення наукової роботи;
- ознайомлення із предметом і сутністю науки та її головними функціями, класифікацією наук, науково-технічним потенціалом України;
- абстрактне мислення, аналіз та синтез;
- комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності;
- аналіз експериментальних даних;
- ознайомлення з інформаційною базою наукових досліджень;
- складання наукових звітів, доповідей і статей по результатах виконаного наукового дослідження.
- формулювання власних висновків та надання пропозицій.

В результаті вивчення дисципліни **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** здобувачі повинні:

знати:

- поняття планування та методології дисертаційного досліджень;
- поняття та класифікацію методів наукового дослідження;

- наукові факти та їх роль у науковому дослідженні;
- стратегію і тактику наукових досліджень;
- об'єкти наукового дослідження та їх класифікацію;
- методологічні основи наукового пізнання та дослідження;
- наукове пізнання і моделювання;
- інформаційне забезпечення наукового дослідження;
- порядок та особливості підготовки заявки на отримання гранту;
- комерціалізацію об'єктів інтелектуальної власності;
- комунікацію в науковій діяльності;

вміти:

- критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

- організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження у сфері менеджменту на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики;

- застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;

- демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.

Здобувачам вищої освіти заочної форми навчання приділяється лише визначений обсяг базових лекцій із даної дисципліни. Більш повне вивчення тем курсу вони здійснюють самостійно за умови обов'язкового виконання контрольних завдань, передбачених навчальним планом для здобувачів заочної форми навчання.

Зміст і структура навчального курсу відображають сучасні дані про планування та методологію, а також його роль і місце в системі проведення наукових досліджень.

Дана робоча програма навчальної дисципліни «**Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність**» побудована з урахуванням двох рівнів: 1) теоретичних знань; 2) умінь та навичок. Автори вважають, що така побудова програми створює передумови для організації освітнього процесу на новому рівні, що забезпечить підготовку висококваліфікованих професіоналів, фахова діяльність яких поєднуватиме високу професійну підготовку, навички організаторської та управлінської діяльності.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних та спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4	ЗК 5	СК 1	СК 2	СК 3	СК 4	СК 5	СК 6	СК 7
ОК 1.2.1	+	+		+	+	+		+		+		+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

ПН 1	ПН 2	ПН 3	ПН 4	ПН 5	ПН 6	ПН 7	ПН 8	ПН 9
+	+	+	+	+	+	+	+	+

3. Програма навчальної дисципліни

Робоча програма цієї навчальної дисципліни – це короткий перелік тем, їх змісту, завдань та стратегії курсу, які спонукають здобувачів освіти приходити на лекції підготовленими, складати план своєї роботи та досягати успіху при вивченні матеріалу. Вона розроблена з урахуванням особливостей викладання курсу в Інституті права та суспільних відносин Університету «Україна». Зміст та обсяг дисципліни обумовив вибір активних форм навчання, які формують потребу і вміння самостійного поповнення наукових навичок.

МОДУЛЬ I

Змістовний модуль 1. Основи наукової діяльності та інноваційні методи її пізнання

Тема 1. Методологія організації наукових досліджень. Наука як система пізнання світу. Методологія та методи наукового дослідження.

Виникнення та еволюція науки. Наукова теорія як форма узагальнення та систематизації знань. Види та ознаки наукового дослідження.

Методологія і методи наукових досліджень. Організація наукової діяльності в Україні. Процес наукового дослідження і його характеристика. Логіка та методологія наукового дослідження. Загальнонаукові, часткові та спеціальні методи дослідження.

Тема 2. Організація наукового дослідження. Сутність та основні етапи організації досліджень. Вітчизняний та зарубіжний досвід організації наукової діяльності.

Процес наукового дослідження і його характеристика. Напрями, проблема, тема в науково-дослідних розробках. Визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження.

Напрямок, проблема, тема в науково-дослідних розробках. Визначення робочої гіпотези. Теоретичні та прикладні наукові дослідження. Оприлюднення результатів наукових досліджень.

Тема 3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Принципи збору інформаційного матеріалу. Робота з літературними джерелами та офіційними статистичними даними.

Визначення, властивості та види інформації. Види джерел інформації та їх використання у наукових дослідженнях.

Характеристика інформаційного забезпечення наукових досліджень. Поняття про первинну та вторинну інформацію. Принципи збору інформаційного матеріалу. Порядок обробки та групування інформації.

Бібліографічний апарат наукових досліджень. Особливості стандарту ДСТУ 8302:2015 та APA (American Psychological Association).

Змістовний модуль 2. Організація творчої діяльності здобувача вищої освіти

Тема 4. Апробація та публікація результатів наукового дослідження. Особливості та структура результатів наукового дослідження. Підготовка до захисту дисертації. Атестація здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

Види наукових публікацій: наукова монографія, тези, стаття. Правила оформлення публікацій.

Пошук, накопичення та обробка наукової інформації за темою дисертації. Загальна методика виконання дисертаційної роботи. Оформлення дисертаційної роботи.

Особливості процедури захисту на отримання наукового ступеня відповідно до Постановки Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. №44.

Тема 5. Розвиток інтелектуальної власності та системи її захисту

Поняття інтелектуальної власності. Становлення системи правової охорони інтелектуальної власності. Система законодавства та державно-правової охорони інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту. Право інтелектуальної власності: об'єкти авторського права і суміжних прав. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Тема 6. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності

Загальні положення та особливості становлення міжнародної системи охорони інтелектуальної власності. Міжнародні договори, конвенції то угоди у сфері інтелектуальної власності. Регіональні міжнародні організації з питань охорони інтелектуальної власності. Патентування винаходів і корисних моделей в іноземних державах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Основи наукової діяльності та інноваційні методи її пізнання								
Тема 1. Методологія організації наукових досліджень. Наука як система пізнання світу. Методологія та методи наукового дослідження.	15	2	2	6	15	2	2	6
Тема 2. Організація наукового дослідження. Сутність та основні етапи організації досліджень. Вітчизняний та зарубіжний досвід організації наукової діяльності.	15	2	2	8	15	2	2	8
Тема 3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Принципи збору інформаційного матеріалу. Робота з літературними джерелами та офіційними статистичними даними.	15	2	2	8	15	2	2	8
Разом за змістовим модулем 1	45	6	6	22	45	6	6	22
Змістовний модуль 2. Організація творчої діяльності здобувача вищої освіти								
Тема 4. Апробація та публікація результатів наукового дослідження. Особливості та структура результатів наукового дослідження. Підготовка до захисту дисертації. Атестація здобувачів наукового ступеня доктора філософії.	15	4	4	14	15	4	4	14
Тема 5. Розвиток інтелектуальної власності та системи її захисту	15	2	2	12	15	2	2	12
Тема 6. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності	15	4	2	12	15	4	2	12
Разом за змістовим модулем 2	45	10	8	38	45	10	8	38
Всього годин	90	16	14	60	90	16	14	60

5. Теми лекційних занять

Загальні зауваження: До лекційного матеріалу входять найбільш важливі теми програми. Висвітлюються концептуальні положення у вигляді наукових проблем. При цьому зазначаються позиції різних авторів та дослідників, повідомляються останні досягнення науки. Лекційний курс допомагає здобувачеві освіти швидко і цілісно сприймати матеріал у поєднанні з відповідним матеріалом інших дисциплін, що сприяє кращому його запам'ятовуванню. Тим самим актуалізується увага на навчальній дисципліні, яка повинна виробити певне бачення наукових підходів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи наукової діяльності та інноваційні методи її пізнання		
1.	Тема 1. Методологія організації наукових досліджень. Наука як система пізнання світу. Методологія та методи наукового дослідження.	15
2.	Тема 2. Організація наукового дослідження. Сутність та основні етапи організації досліджень. Вітчизняний та зарубіжний досвід організації наукової діяльності.	15
3	Тема 3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Принципи збору інформаційного матеріалу. Робота з літературними джерелами та офіційними статистичними даними.	15
Змістовний модуль 2. Організація творчої діяльності здобувача вищої освіти		
4.	Тема 4. Апробація та публікація результатів наукового дослідження. Особливості та структура результатів наукового дослідження. Підготовка до захисту дисертації. Атестація здобувачів наукового ступеня доктора філософії.	15
5	Тема 5. Розвиток інтелектуальної власності та системи її захисту	15
6	Тема 6. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності	15
Всього годин		90

6. Теми семінарських занять

У ході підготовки до семінарського заняття потрібно обов'язково ознайомитися зі вказаною літературою. З метою більш поглибленого вивчення курсу рекомендується ознайомитися з науковими публікаціями в різних фахових журналах та виданнях України.

Семінарські заняття передбачають послідовність підготовки до них і певний порядок проведення. За теоретичними питаннями здобувачі вищої освіти готують виступи або реферати. Виступи слід ілюструвати посиланнями на джерельну базу. У подальшому вони обговорюються групою.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Основи методології наукових досліджень та сучасні інструменти в роботі		
1	Тема 1. Наукові профілі та соціальні мережі сучасного науковця	2
2	Тема 2. Особливості реєстрації та ведення наукового профілю науковця в ORCID	2
3	Тема 3. Особливості реєстрації та ведення наукового профілю науковця в GOOGLE SCHOLAR	2
Всього		6
Змістовний модуль 2. Сучасні інструменти науковця та стандарти роботи		
4	Тема 4. Особливості оформлення списків використаних наукових джерел за ДСТУ 8302:2015 та міжнародним стилем APA (AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION) STYLE	4
5	Тема 5. Структурні елементи наукової праці. Правила оформлення наукових праць. Графічна інтерпретація результатів.	2
6	Тема 6. Відповідальність за порушення законодавства в сфері інтелектуальної власності	2
Всього годин		8
Разом		14

7. Самостійна робота

Основною метою самостійної роботи здобувачів освіти є не тільки практичне закріплення теоретичних знань, а й розвиток мислення їх у неординарних випадках. На запровадження цієї мети спрямовано спеціально розроблені проблемні питання, при висвітленні яких здобувачі освіти мають обґрунтувати та відстояти власну позицію. Такий підхід допоможе їм реалізувати свої здібності та накопичений багаж знань, мислити не шаблонно, а різноманітно, аналізуючи те чи інше питання творчо.

При цьому самостійна робота є одним із головних елементів освітнього процесу на всіх формах навчання.

Більшу частину матеріалу робочої програми дисципліни здобувач вищої освіти заочної форми навчання вивчає самостійно в міжсесійний період. Також у міжсесійний період здобувачам освіти надається можливість отримувати консультації НПП за графіком, що встановлюється кафедрою.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Наука та наукові дослідження		
1.	Тема 1. Методи емпіричних наукових досліджень. Наукове планування як метод соціально-економічних досліджень. Ефективність наукових досліджень.	6
2.	Тема 2. Дисертаційні роботи здобувачів вищої освіти. Загальна характеристика видів дисертаційних робіт. Індивідуальне завдання як форма науково-дослідної роботи.	8
3	Тема 3. Економіко-математичні методи і моделі: теоретичні аспекти та особливості формування. Оптимізаційні методи і моделі в моделюванні соціально-економічних процесів.	8
Змістовний модуль 2. Технологічні особливості вивчення наукових досліджень		
4	Тема 4. Поняття «Наукова інформація» та її функції. Види джерел інформації. Пошук, відбір та нагромадження наукової літературної інформації. Бібліографічний апарат наукового дослідження. Статистичне спостереження, його основні форми та види.	14
5.	Тема 5. Інтелектуальна власність у науковій сфері. Стадії та методи прийняття рішень. Експертна оцінка та патентний аналіз. Використання баз для патентного пошуку	12
6	Тема 6. Прийняття оптимальних рішень. Прийняття рішень в умовах ризику. Оптимізація.	12
Всього годин		60

8. Тематика рефератів

(для денної (заочної) форми навчання)

1. Правила виконання науково-дослідних робіт (визначення актуальності досліджень, стану розроблення наукової теми, об'єкта, наукової новизни, методів дослідження). Принципи академічної доброчесності.
2. Представлення обґрунтування теми наукового дослідження.
3. Організація науково-дослідної роботи. Способи підготовки публічної промови.
4. Методи дослідження на емпіричному та теоретичному рівнях.
5. Нормативно-правове забезпечення проведення наукових досліджень (Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, Державні стандарти України).
6. Інформаційне забезпечення підготовки до написання наукових робіт.
7. Історія досліджень за обраною темою.
8. Представлення результатів наукового дослідження.
9. Наукова організація праці. План проведення досліджень.
10. Вимоги до наукової публікації.
11. Підготовка доповіді на обрану тему.
12. Форми відображення результатів наукових досліджень. Оформлення і подання статті.
13. Наукова новизна й апробація дисертаційної роботи.
14. Прикладне застосування результатів наукової роботи. Сучасний стан досліджуваної проблеми. Можливості та факти застосування результатів досліджень. Пошук можливої ніші в застосуванні результатів.
15. Бібліографічний апарат наукових досліджень. Пошук інформації у процесі наукової роботи. Створення тематичного каталогу публікацій. Оформлення публікацій.
16. Роль інтелектуальної власності як інтелектуального капіталу в соціально-економічному розвитку суспільства.
17. Основні права та обов'язки всіх учасників правових відносин, що виникають у зв'язку зі створенням, використанням об'єктів права інтелектуальної власності чи розпорядженням прав на такі об'єкти.
18. Особливості правової охорони різних об'єктів інтелектуальної власності.
19. Запобігання порушенням прав інтелектуальної власності та захист прав інтелектуальної власності у судовому порядку.
20. Основні форми і механізм комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Здобувачі вищої освіти (заочної форми навчання), які вивчають дисципліну **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** у відповідності з навчальним планом пишуть із зазначеної дисципліни реферати.

Здобувачі денної форми навчання можуть відпрацьовувати пропущені заняття з дисципліни **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** шляхом написання реферату з пропущеної теми за погодженням із викладачем, що веде семінарські заняття.

Реферат – це невелике за обсягом наукове дослідження здобувача вищої освіти.

Підготовка реферату є однією з важливих форм самостійного навчального, наукового дослідження під час освоєння здобувачами освіти курсу зазначеної навчальної дисципліни.

Навчальною метою написання реферату є більш глибоке засвоєння тієї частини знань, що отримується під час занять, та їх творче розширення в процесі самостійної роботи з літературою, а також перевірка рівня підготовленості здобувачів освіти з окремих розділів навчальної дисципліни **«Методологія наукових досліджень»** та вміння застосування набутих знань і навичок до комплексного виконання конкретного завдання.

Виховною метою самостійної дослідницької роботи є поглиблення у здобувачів освіти – майбутніх фахівців почуття гордості та відповідальності за свою справу, прагнення подальшого самовдосконалення своїх знань.

Розвиваючою метою є розвиток у здобувачів освіти вміння творчо, свідомо та обізнано підходити до освітнього процесу, вміння логічно аналізувати навчально-наукову інформацію, нормативну базу та наукову літературу, застосовувати набуті вміння та навички в практичній діяльності.

В робочій програмі навчальної дисципліни запропоновано розгорнутий перелік тематики рефератів, який охоплює всі розділи дисципліни **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** в обсязі навчальної програми.

Реферати пишуться з основних та найбільш актуальних тем навчальної дисципліни. В них на основі аналізу та узагальнення наукового матеріалу порівнюються різні погляди науковців на певну проблему і визначається власна позиція здобувача освіти з викладом відповідних аргументів.

Реферат як перша спроба самостійного дослідження сприятиме формуванню у майбутніх фахівців власних наукових поглядів з певного напрямку знань, сприятиме їх продовженню у майбутніх наукових пошуках.

Реферат повинен бути належним чином оформлений. На титульному аркуші здобувач освіти повинен зазначити назву ЗВО, кафедри, повну назву теми реферату, своє прізвище та ініціали, також вчений ступінь, звання, ім'я та прізвище наукового керівника, місце та рік написання реферату.

Для написання реферату здобувач освіти повинен скласти план, який розкриває зміст обраної теми. План реферату, як правило, включає вступ, в якому

коротко обґрунтовується актуальність обраної теми, основні питання, що розкривають зміст теми реферату, і закінчення, де формуються висновки, оцінки, пропозиції.

Викладення матеріалу повинно бути стислим, точним, послідовним, самостійним. Плагіат наукових праць із обраної теми не допускається. Механічно переписані роботи оцінюються на задовільно і повертаються здобувачеві для повторного виконання. В кінці реферату обов'язково наводиться список використаних джерел згідно зі стандартом ДСТУ 8302:2015.

При написанні реферату слід робити зноски із зазначенням прізвища та ініціалів автора або авторів, назви книги або статті, місця і року видання, сторінки.

Обсяг реферату складає 15-20 сторінок рукописного тексту або 12-18 сторінок комп'ютерного виконання на папері формату А-4.

9. Методи навчання

Методика активізації процесу навчання.

З метою більш ефективної активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти при вивченні навчальної дисципліни **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** можуть використовуватись: лекції із проблемних питань, робота в малих групах, семінари-дискусії, презентації тощо.

Кожен із видів методики застосовується викладачем на власний розсуд. При цьому слід враховувати рівень підготовленості групи, кількість здобувачів освіти, їхнє бажання брати участь у тому чи іншому виді методики активізації процесу навчання, а також особливості конкретної дисципліни.

Лекції із проблемних питань покликані сприяти розвитку логічного мислення здобувачів освіти і характеризуються тим, що коло питань теми може обмежуватися двома-трьома ключовими моментами, увага здобувачів освіти концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних закладів освіти з роздачою під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків із питань, що розглядаються. При читанні лекцій можуть даватись питання для самостійного їх осмислення.

Робота в малих групах проводиться з метою активізації навчання при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми індивідуальними якостями та знаннями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливість для участі кожного здобувача освіти в роботі за метою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування. Така форма навчання використовується також з метою більш ґрунтовного засвоєння матеріалу, загострення уваги на особливо важливих аспектах, що містять у собі винесені на розгляд проблемні питання.

Семінари-дискусії (колоквиуми) проводяться для того, щоб сприяти обміну думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвинути мислення, допомагати формуванню поглядів і переконань, виробити вміння формулювати думки й висловлювати їх, вміння прислухатись до точки зору опонентів і «чути їх», навчитись оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Презентації проводяться в формі виступів за результатами виконання письмових завдань, із науково-навчальними тезами, рефератами, доповідями перед аудиторією тощо. Їх також доцільно використовувати для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, демонстрації нових наукових поглядів, оригінальних висновків та пропозицій.

10. Методи контролю

Система поточного і підсумкового контролю.

Форми й методи поточного контролю:

Форми поточного контролю	Методи поточного контролю
Контроль на семінарських заняттях	• Вибіркове усне опитування; • Фронтальне усне опитування; • Опитування за тестовими завданнями; • Письмова робота.
Контроль на лекції	• Вибіркове експрес-опитування; • Наявність конспектів та якість їх ведення.

Методичні рекомендації для виконання контрольних робіт

Освітній процес у закладах вищої освіти передбачає систему організаційних, дидактичних та контрольних заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти на певному освітньому рівні відповідно до діючих стандартів освіти.

Згідно з навчальним планом з навчальної дисципліни «**Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність**» у I-му семестрі здобувачі освіти виконують 1 модульну контрольну роботи.

Виконання письмової контрольної роботи є однією з важливих форм самостійного наукового дослідження під час освоєння здобувачами освіти курсу зазначеної дисципліни.

Мета контрольної роботи – перевірка рівня підготовленості здобувачів освіти з окремих розділів дисципліни «**Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність**» та вміння застосування набутих знань і навичок до комплексного виконання конкретного завдання.

В межах окремої консультації, до проведення контрольної роботи, викладачеві належить орієнтувати здобувачів освіти на особливості самостійної підготовки, на які саме теми та розділи дисципліни «**Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність**» належить звернути особливу увагу, запропонувати необхідний перелік основних та спеціальних літературних джерел та особливості їх опрацювання.

Завдання містяться в запропонованому одному модулі контрольних робіт. Модуль складається з тестового завдання.

Запропоноване тестове завдання передбачає окремі питання та низку відповідей, із яких правильними є від однієї відповіді і більше.

Для економії часу викладача і якісної перевірки виконаних завдань для викладача розроблено ключ (готові відповіді) до питань контрольного завдання.

На свій розсуд викладач може використати й інший запропонований різновид із організації проведення контрольної роботи. Він передбачає 3 окремих варіанти, кожен із яких містить по 3 питання. Цей різновид завдання передбачає письмові розгорнуті відповіді на поставлені питання.

В ході виконання завдання за одним із зазначених трьох варіантів відповіді по кожному із 3-х питань повинні бути вичерпними, викладеними логічно і послідовно.

Залежно від рівня підготовки окремих навчальних груп (здобувачів освіти) викладач може диференційовано використовувати запропоновані різновиди контрольних завдань.

Перелік питань для контролю за екзаменаційним модулем

1. Наука як система знань.
2. Методи і способи наукових досліджень на емпіричному та теоретичному рівнях.
3. Методи системного аналізу.
4. Оцінювання ефективності наукових досліджень.
5. Наукова організація праці. План проведення досліджень.
6. Методика роботи з джерелами інформації.
7. Вимоги до наукової публікації. Представлення результатів наукового дослідження.
8. Правила публікації результатів наукових досліджень у провідних закордонних журналах, що входять у наукометричні бази даних Scopus, Web of Science.
9. Нормативно-правове забезпечення проведення наукових досліджень (Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, Державні стандарти України.)
10. Загальні правила оформлення тез доповідей, презентацій на конференціях, наукових семінарах тощо.
11. Підготовка виступів на наукових семінарах, конференціях.
12. Особливості написання дисертації доктора філософії (PhD). Порядок викладу, змісту, обсяг та структура дисертації.
13. Наукова новизна та апробація дисертаційної роботи.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Мінімальна сума балів для допуску
до іспиту – 60 балів

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2
Робота на семінарському і практичному занятті	30	15	15
Виконання завдань для самостійної роботи (написання тез/статті)	10	10	
Тестування по модулях	20	10	10
Іспит	40		
Всього	100		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою			Оцінка за шкалою ECTS
		екзамен	залік		
90 – 100	відмінно	5	зараховано	A	відмінно
82 – 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4		C	добре
64 – 74	задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бруханський Р.Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Облік і оподаткування». Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 174 с.
2. Зацерковний В.І., Тішаєв І.В., Демидов В.К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
3. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. 2-ге вид. К. : Алерта, 2019. 492 с.
4. Староста В.І. Методологія наукових досліджень : навчально-методичний посібник для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.
5. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. 260 с.
6. Методологія наукових досліджень в медицині : навч. посібник / В. Д. Бабаджан, Н. С. Бакуменко, О. І. Кадикова та ін.; за ред. П. Г. Кравчуна, В. Д. Бабаджана, В. В. М'ясоєдова. Харків : ХНМУ, 2020. 260 с.
7. Koval Y. Application of Modern Information Systems and Technologies in Scientific Activity. *Pedagogy and Education Management Review*. 2022. Issue 5(7). P. 5-11. DOI: 10.36690/2733-2039-2022-5-11.
8. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.
9. Дранус Л.С. Методичні рекомендації з дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» : метод. рек. / Л. С. Дранус, О. Ю. Стоян. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 48 с.
10. Mihus I. The Influence of Professor`s Scientific Profiles on the Position of Universities in International Rankings. Application of New Technologies in Management and Economy ANTIm 2020 : material 7th International Conference. (Belgrade (Serbia), 23-25, April, 2020), Belgrade (Serbia), 2020. Pp. 131-134.
11. Бессонова В. Методологія і організація наукових досліджень у садово-парковому господарстві : монографія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 264 с.
12. Чирва Г.М., Гаман П.І., Мігус І.П., Гаман Н.О., Коваль Я.С. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Умань, 2019. 158 с.

Додаткова

1. Prathapan K. Research Methodology for Scientific Research. Dreamtech Press, 2019. 272 p.

2. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія і організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках : навч. посіб. Київ, 2016. 159 с.

3. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Віче : НУВГП, 2016. 151 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

2. Про наукову і науково-технічну діяльність : закон України, Редакція від 06.04.2022, підстава – 1986-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

3. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : Міністерство освіти і науки України: наказ від 12.01.2017 № 40. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>.

4. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії : постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 № 341. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>.

5. Стандарт ДСТУ 8302:2015. URL : <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>.

6. Офіційний сайт APA style. URL : <https://apastyle.apa.org/>.

7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>.

13. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	власний ноутбук	проектор
Семінарське заняття	наочні та роздаткові матеріали	проектор, приміщення з доступом до Інтернету